

**ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА
АГЕНЦИЯ ЗА РЕГИОНАЛНО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ –
СТАРА ЗАГОРА
(АРИР)**

ЗА ПЕРИОДА 1 ЯНУАРИ 2024 - 31 ДЕКЕМВРИ 2024 ГОДИНА

Агенция за регионално икономическо развитие (АРИР) – Стара Загора продължи и през отчетния период да изпълнява заложените цели в Устава и оперативните задачи, свързани с устойчивото развитие на ниво регион и утвърждаване на мястото ѝ в системата от структури в България и ЕС, работещи в сферата на регионалното развитие.

Активно през отчетния период бяха развивани и дейности за популяризирането на региона и привличане на национални и чужди инвестиции в партньорство с Българската агенция за инвестиции, както и в подкрепа на бизнеса и местните общности чрез съдействие на местните власти в стремежа им за постигане на силно и отговорно местно самоуправление, устойчиво местно развитие, създаване на благоприятна бизнес среда, както и за изграждането на активно и информирано гражданско общество.

I. ПОДПОМАГАНЕ НА МАЛКИЯ И СРЕДЕН БИЗНЕС ЧРЕЗ ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИОННИ, КОНСУЛТАНТСКИ И ОФИС УСЛУГИ; ТЪРСЕНЕ НА ПАРТНЬОРСТВА И ПАЗАРИ; МАРКЕТИНГ; ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОРГАНИЗАЦИИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ФИНАНСИРАНЕ И ДР.

През разглеждания период един от приоритетите в дейността на организацията остана подкрепата на МСП в усилията им да постигнат финансова стабилност, растеж и излизане на международните пазари – основно през знанията, опита, информацията, добрите практики от международните проекти, в които участва. Активното участие на екипа през изминалите 2021-2024 години в подготовката, финализирането и одобряването на Териториалния план за справедлив преход на регион Стара Загора, чиито основни бенефициенти са, както общините, така и МСП от региона, приключи успешно и АРИР е част от Под-комитета за региона. По отношение на конкретни платени услуги, и през отчетния такива бяха предоставени в изключително ограничен брой, тъй като броят на договорите зависи в голяма степен от ангажираността на екипа на АРИР в изпълнението на проекти с нейно участие. Натрупаният опит и знания в резултат на реализираните проекти, перманентното обучение и надграждане капацитета на екипа, както и разширяването на обхвата от консултанти в различни области, привличани за предоставяне на специализирани услуги, дават възможност за разширяване на кръга от клиенти и партньори на организацията, вкл. като водеща организация по

проект Синергия за двойна цифрова и зелена трансформация на икономиката на Югоизточен регион, познат като проекта за ЕЦИХ Загоре или SynGreDit.

Другите проекти, които позволяват на АРИР да предоставя безвъзмездни услуги са: SME Origin, COMMIT, GreenSmartMed, COALition.

Като приемна структура на европейски център от мрежата Европа *Директно* АРИР организира 8 семинара за МСП, в рамките на които беше предоставена информация за политиките и мерките на ЕС.

1. Информационни услуги

Променят се и “каналите” за връзка с фирмите и предоставяне на информация в резултат на навлизането на информационните технологии, в т.ч. AI и сред средния и дребен бизнес. Но АРИР продължава да търси и предоставя специализирана информация, заявена като потребност от конкретна фирма – клиент на организацията, за пазари, партньори, източници на финансиране, подходящи грантови схеми, технологии, техника и др.

Тенденцията АРИР да е търсена за предоставяне на информация и консултиране на ученици, студенти и докторанти от страната и чужбина (наши и чужди) при разработване на курсови и дипломни работи, при подготовка на изпити по теми, свързани с местното и регионално развитие и планиране, за Стара Загора и региона или програми и проекти, финансирани със средства на ЕСИФ и ЕИФ, остава устойчива.

2. Консултантски услуги

В рамките на свои проекти и като индивидуална услуга за своите клиенти АРИР предоставя консултации в сферата на общото управление на микро и малки фирми, маркетинг, посредничество при търсене на подизпълнители, доставчици, партньори и др. В последната година се увеличиха въпросите, свързани с декарбонизацията на технологичните процеси в контекста на все по-засилващите се публикации по темата. Тези услуги се предоставят, както от членовете на екипа на организацията, така и от екипа от външни консултанти, с които тя работи.

Донорски програми за МСП, финансиращи консултантски услуги, развитие на човешките ресурси и инвестиции

Както беше споменато АРИР предоставя информация, насърчава и подкрепя МСП при идентифициране на източници за финансиране на тяхното развитие.

Натрупаният през годините опит позволява на АРИР да изпълнява качествено този вид дейности, които са изцяло нови за МСП и им създават сериозни проблеми и затруднения.

Това познаване на затрудненията и потребностите на МСП, както и навремените и адекватно предложени услуги, затвърдиха Агенцията като център за информация и

услуги, свързани с кандидатстване за финансиране на проекти на Оперативните програми на ЕС, финансиращи както инвестиционни дейности на МСП, така и развитие на човешките ресурси - обучение, консултации, увеличаване на заетостта. Най-сериозен продължава да бъде интересът към схеми, финансиращи технологичната модернизация на МСП, внедряване на ВЕИ и обучение на ЧР.

II. СЪЗДАВАНЕ НА ПОДХОДЯЩА СРЕДА ЗА РАЗВИТИЕ НА БИЗНЕСА ОТ РЕГИОНА И ПОДПОМАГАНЕ НА МЕСТНИТЕ АДМИНИСТРАЦИИ ПРИ ВЗЕМАНЕ НА УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ В СФЕРАТА НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ, ИЗГРАЖДАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНО-ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Освен преките услуги за МСП, АРИР осъществява различни проекти и дейности за създаване на подходящи условия за развитие на бизнеса в региона.

АРИР продължава да предоставя информация и работи в партньорство с общините от региона в подкрепа на местното икономическо развитие, но и за цялостно развитие на общността.

В тази връзка може да бъде обобщено, че АРИР изпълнява няколко проекта; групирани на база на сходни цели, дейности и очаквани резултати.

По отношение на създаване на подходяща среда за развитие на бизнеса от региона и подпомагане на местните администрации при вземане на управленски решения в сферата на икономическото развитие, АРИР участва като партньор в проекти, свързани с дигитализация и насърчаване на предприемачеството и подкрепата за МСП и стартиращите предприятия, като SMEOrigin, COALition, SynGreDit, COMMIT & GREENSMARTMED: и 4-те проекта са насочени към подпомагане на необходимостта на МСП и стартиращите предприятия от декарбонизация и въвеждане на все по-високи нива на цифровизация чрез подпомагане на местните и националните власти в създаването/адаптирането на необходимата рамка от насърчителни мерки и политики.

Засегнати са и различните видове достъпни финансови инструменти, като SynGreDit осигурява и директно финансиране за следните 4 вида услуги за МСП, стартиращи предприятия и местни власти: 1) обучения в дигитални умения за напреднали; 2) изпитване преди инвестиране; 3) консултации за намиране на финансиране; 4) съдействие за работа в мрежа на международно ниво. Проектите се изпълняват в широки партньорства, вкл. на международно ниво, което е и основния подход от страна на ЕК – да се обменят добри практики и научени уроци, които да ускорят процесите, осигурявайки повтарянето на грешки и загуба на време и ресурси.

- **COMMIT (INTERREG Europe):** Развитие и преход на МСП към нисковъглеродни дейности; Водещ партньор: Агенция за енергия на региони Савинска Шалешка и Корошка, Словения; Продължителност: 36 месеца основна фаза, последвани от

12 месеца за проследяване и 3 месеца за закриване; Обхват: Проектът има за цел да подпомогне регионите в трансформацията на МСП към нисковъглеродни дейности, предотвратявайки генерирането на въглеродни емисии и осигурявайки добри работни места и справедливи условия в регионите. Иновация и устойчивост: Проектът се фокусира върху регионалното развитие, особено в подкрепа на МСП за преминаване към нисковъглеродни дейности, като подчертава разнообразието в нуждите от подкрепа на МСП в различни европейски региони.

- **GREENSMARTMED (INTERREG Mediterenian):** Водещ партньор: Университетът на Бергамо; Обхват: Проектът е насочен към интегриране и подобряване на методологиите за устойчива икономика, особено в производството. Целта е създаване на трансрегионална мрежа за насърчаване на зелени и устойчиви производствени практики. Проектът има широк кръг партньори от Италия, Испания, Франция, Гърция и България, които целят да насърчат иновациите и устойчивите практики в производствения сектор. Иновация и устойчивост: GREENSMARTMED се фокусира върху насърчаване на устойчивите производствени практики и подкрепа на МСП за адаптиране към зелени и устойчиви икономически модели.
- **SynGreDit (Horizon Europe - Digital Europe)** подкрепя двойната зелена и цифрова трансформация в Югоизточния регион на България чрез създаване на цифрови капацитети за подкрепа на регионалните индустриални екосистеми с фокус върху ключови области като високопроизводителни изчисления (HPC), цифрови умения и киберсигурност.

През 2021 АРИР участва активно в създаването на Европейски цифров иновационен хъб Загоре, обединяващ 27 партньори: местни власти, бизнес, научни институции. АРИР беше избрана единодушно за координиращ партньор от ОС на Хъба и като такъв е водещ партньор по проектно предложение по програма Цифрова Европа. В резултат подготвеният проект е един от 4-те одобрени за финансиране в България от ЕК по програма Цифрова Европа. Договорът за финансиране с ЕК за 50% от финансирането беше подписан през 2022 г., а официалният старт на проекта беше на 01/11/2022 г. От тогава до сега продължават преговорите с Министерство на иновациите и растежа за условията по изпълнението на проектните дейности. Самият договор за предоставяне на 50% финансиране от България през ПНИИДТ беше подписан на 23.02.2024 г.

- **COALition (Horizon Europe):** има за цел да укрепи регионалните иновационни екосистеми в зависимите от въглищната индустрия райони чрез създаването на регионални центрове за върхови постижения и определянето на обща стратегическа програма за устойчива енергия, така че да улесни техния преход по справедлив и приобщаващ начин. Регионите са внимателно подбрани

(Западна Македония – GR, Център – RO, Югоизточна – BG) сред държавите в ЕС в преход, които също се характеризират като догонващи, в опит да се увеличи максимално дългосрочното въздействие на европейските стратегиите за научни изследвания и иновации, които ще да бъдат развити в рамките на проекта, тъй като тези територии ще получат значително финансиране за своя зелен преход и COALition цели да създаде мултиплициращ ефект от направените инвестиции чрез привличане и мобилизиране на външни такива. В рамките на проекта беше подпомогнато сдружението Зелени Благани. Насочен към създаване и укрепване на представителни общности (хъбове) на ключови участници в регионален контекст в 4 области (местна власт, бизнес, академия, НПО) в 3-те разглеждани територии. Той се фокусира върху напреднали изследвания и напреднали технологични решения за улесняване на регионалния преход в съответните територии. COALition предвижда създаване на нови бизнес възможности за икономическо развитие и работни места в районите за привличане на предприемаческа активност и таланти и създаване на благоприятна среда за инвестиции. Проектът има за цел да увеличи и капацитета на работната сила (изследователи, предприемачи, служители и т.н.) в местните иновационни екосистеми; Методологията на проект COALITION предполага създаване на регионални центрове за върхови постижения в 3-те избрани територии (Западен Македония – GR, Център – RO, Югоизточен – BG), които са силно зависими от въглищната индустрия и в същото време се намират в държави, характеризиращи се с по-ниски нива на развитие на научно-изследователската дейност. По този начин визията на COALition е да укрепи регионалните иновационни екосистеми във въглищните региони по отношение на капацитета и свързаността и създаването на обща стратегическа рамка за устойчива енергия, за да се улесни техният справедлив преход към неутрални по отношение на климата, процъфтяващи икономики. Проектът се планира да се справи с предизвикателството на справедливия преход чрез изграждане на центрове за върхови постижения.

Сравнение и значимост за Стара Загора: COMMIT е насочен към прехода на МСП към нисковъглеродни дейности, докато GREENSMARTMED се фокусира върху подобряване на устойчивите практики в производствения сектор. Влияние върху заинтересованите страни: COMMIT има директно значение за регионалното развитие и прехода на МСП в Европа, включително партньорството с АРИП за местно въздействие. GREENSMARTMED работи на по-широк трансрегионален мащаб, насърчавайки иновациите в производствения сектор. Иновация и устойчивост: И двата проекта подчертават устойчивостта, но COMMIT се фокусира повече върху нисковъглеродния преход за МСП, докато GREENSMARTMED акцентира върху устойчивите производствени практики и иновации, които в крайна сметка също са свързани с ниско-въглеродни технологии.

Регионално развитие и подкрепа на МСП: Всички проекти могат да споделят знания и практики за подпомагане на прехода на МСП към зелени и цифрови икономики.

Иновация и технологичен трансфер: SynGReDiT може да допълни технологичните иновации и целите за устойчивост на COMMIT и GREENSMARTMED, вкл. чрез директно финансиране.

Ангажираност на заинтересованите страни: всички проекти могат да споделят стратегии и инструменти за взаимодействие с местния бизнес, обществени институции и широката общественост.

Тези сътрудничества имат съществения потенциал да доведат до цялостен подход към устойчивото развитие, съчетавайки цифрови иновации, нисковъглероден преход и регионално икономическо развитие.

III. РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

През отчетния период АРИР продължи да работи активно по проблемите на регионалното развитие на ниво общини, област Стара Загора и Югоизточен район. Организацията остава надежден партньор на общинските и областната администрации в осъществяване на проекти и дейности за местно и регионално развитие.

През 2022 г. АРИР подготви успешно кандидатура за техническа помощ към Секретариата на Платформата на възлищните региони в преход START. През 2023 беше подписан договор за *Разработване на стратегия за диверсификация на регионалната икономика на област Стара Загора за устойчив справедлив преход с приоритизиране на проекти, свързани с прехода, фокусирани върху чиста водородна икономика, управление и изисквания за развитие на капацитета*. Екипът на АРИР работи активно съвместно с екипа на Секретариата, включвайки заинтересовани страни от бизнеса им научните среди. В резултат бяха идентифицирани 3 ключови икономически сектора с потенциал за устойчив и динамичен растеж: мехатроника, аграрен сектор и водородни технологии. Стратегическата рамка беше успешно финализирана през 2024 г. и резултатите бяха представени на заседание на под-комитета по ТПСР.

В допълнение АРИР работи по изпълнението на няколко проекта за подпомагане на устойчивото развитие на регионално ниво:

- **Back on Track (INTERREG Danube):** Връщане към активност: насочен към групата на хора, които не са нито в обучение, нито в заетост, нито си търсят работа, т.нар. NEETs. По тази тема АРИР работи основно с общините Братя Даскалови, Гурково, Николаево и Мъглиж, тъй като статистиката е най-„отчайваща“ за тях.

- **Rural Med (*INTERREG Mediterenian*)**: за насърчаване на електромобилността в селските райони в преход чрез разработване на система от мерки на база на добрите практики и пилотни дейности: в случая в общините Раднево и Гълъбово пилотно ще бъде монтирана 1 зарядна станция за сметка на програмата; за 2-те общини остава необходимостта да съфинансират по 5% от стойността на станцията.
- **SITRANS (*Life +*)**: да популяризира регионалния подход за управление, и специално разработени политики за въглищните райони, в процес на трансформация. Проектът се занимава със сложния характер на декарбонизацията във въглищните региони. На фокус са социално-икономическите и екологичните фактори в този процес. В рамките на процеса ще се разработи рамка за включване на населението на регионите във вземането на решения. Крайната цел е справедлив преход. Подобно начинание изисква подобро управление на всички нива чрез овластяване на публичните и частните заинтересовани страни, особено чрез модели на управление с участие на заинтересованите страни.

В тази точка отново трябва да бъдат включени проектите COALition (*Horizon Europe*) и SynGreDit (*Horizon Europe – Digital Europe*), тъй като целите им са насочени към подпомагане на устойчивото регионално развитие в сътрудничество в т.нар. четворна спирала на взаимодействие (**Quadruple Helix Model¹**).

- **GH2M (*INTERREG Europe*)**: дава възможност на участващите региони да насърчат и ускорят интегрирането на зеления водород в тяхната устойчива мобилност и инфраструктурно планиране, подкрепяйки декарбонизацията на трудни за електрифициране райони на транспортния сектор и наблягайки на нулеви въглеродни синергии между градски и други видове (напр. тежкотоварна логистика, железопътен транспорт) на приложения за мобилност за крайна употреба. За тази цел GH2M обединява 8 партньора от 8 региона на ЕС, които в момента са на различни етапи по отношение на внедряването на решения за мобилност, базирани на водород.

Целта е чрез съвместно изучаване на политики и дейности за обмяна на опит, партньорите на GH2M да подобрят прилагането на своите териториални политики чрез изграждане на капацитет и обмен на знания за:

- ✓ Ускоряване на внедряването на водородни превозни средства в градския и тежкотоварния транспорт (моторни/сухопътни превозни средства като автобуси и камиони) и в нововъзникващи приложения за крайна употреба (като железопътен транспорт, морски)

¹ order 5997 (europa.eu)

- ✓ План за ефективно разгръщане на инфраструктура за зареждане с гориво и изграждане на синергии между различни крайни потребители в съответствие с планирането на устойчива мобилност
- ✓ Гарантиране, че приложенията за водородна мобилност са интегрирани с мрежата за производство и дистрибуция на зелен водород и производство на възобновяема енергия

- Европейски информационен център ЕВРОПА ДИРЕКТНО:

АРИР продължи изпълнението на подписаното рамково споразумение с Европейската общност („Общността“), представлявана от Комисията на Европейските общности („Комисията“), представлявана от своя страна за целите на подписване на настоящото рамково споразумение от Представителството на Европейската комисия в България е с 5-годишен мандат: 2018 – 2025 г.

Целите за периода на EUROPE DIRECT център - Стара Загора са:

- ✓ Да бъдат затвърдени и надградени разширените условия за улеснен достъп на различни групи от обществото до актуална и адаптирана информация в контекста на новите предизвикателства пред Европейския съюз, свързани с ежедневните дейности на гражданите;
- ✓ Да бъдат комуникирани важните теми от „ежедневието“ на ЕК и ЕП чрез перманентна дискусия и колаборация с широки обществени групи;
- ✓ Да бъдат комуникирани основните приоритети на ЕК за периода г. чрез активно въвличане на представители на съответните заинтересовани страни;

Целите са директно насочени към надграждането, разширяването и утвърждаването на постоянния диалог с представителите на различните целеви групи на обществения живот, с които Центъра работи от създаването си – ученици, студенти, преподаватели, предприемачи, интелектуалци, земеделци, местни власти, в региона на Стара Загора. Формулирана е в съответствие с целите заложи в Информационната и комуникационна стратегия на ЕС даваща референтната рамка за комуникация с широката публика.

Офисът на АРИР е вече популярен сред местната общественост като място, където може да се получи обширна и точна информация за ЕС, програми и проекти. Чрез създаването на Центъра Агенцията разшири обхвата и надгради дейностите, като го обособи в самостоятелно звено и офис.

Библиотеката, създадена в рамките на Центъра и обогатена и обновена в мрежата на EUROPE DIRECT, продължава да бъде на разположение на гражданите, бизнеса и институциите безплатно. Обменят се информационни материали и литература с Регионалната библиотека в Стара Загора. Уеб –

секцията на Центъра ще продължи да бъде обновяван и да дава актуална информация по въпросите на ЕС.

Основен партньор по проекта е община Стара Загора. Общината е сред водещите съ-основатели на Агенцията за регионално икономическо развитие. В продължение на вече 30 години е сред основните ѝ партньори при реализирането на нейни инициативи и проекти.

В рамките на Споразумението екипът на АРИР стартира телевизионно предаване по ТВ Стара Загора, а от началото на 2017 по ТВ Загора, с насоченост към комуникирането на ЕС; организира редица събития с образователни институции от региона, включително през ваканционните периоди;

Европа Директно - Стара Загора активно и успешно участва в инициативата на информационния център Европа Директно в Ланголен, Северен Уелс - „Размяна на коледна украса". В него се включват ученици от началните класове на училища от цяла Европа. В резултат на отправената покана се отзовават и участват редица училища от област Стара Загора. Като продължение на инициативата винаги се украсява КОЛЕДНА ЕЛХА НА ДЕЦАТА ОТ ЕВРОПА с ръчно изработените играчки, които учениците от Стара Загора получиха от своите връстници!

АРИР има експертно участие в различни работни екипи, съвети и комисии:

- o Представител на АРИР е постоянен член на Комисията по заетост към Областния съвет за развитие на област Стара Загора;
- o От 2011 г. АРИР е член на ФГУ - независима и неинституционализирана платформа за общи действия с цел възстановяване на гражданския контрол над действията на властите, с основна цел: Утвърждаване на гражданското участие в процеса на вземане на политически решения като постоянно действаща практика на местно, регионално и централно ниво;
- o АРИР е основен представител на НПО сектора в Регионалния съвет за развитие на Югоизточен регион;
- o АРИР е част от Комитета за наблюдение на Програма Околна среда 2021-2027;
- o През разглеждания период АРИР активно участва в консултативния процес при подготовката на Териториалния план за справедлив преход като: 1) организира регулярни срещи на заинтересованите страни в региона, в т.ч. местни власти и бизнес; 2) организира 1 международно събитие с експерти и представители на ЕС по темата; 3) участва във форуми на високо ниво по темата, организирани от ЕК; член е на КЕП и КСЕЗС към МС.

IV.ПРЕДСТАВЯНЕ НА РЕГИОНА В СТРАНАТА И ЧУЖБИНА И ПРИВЛИЧАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ

АРИР - Стара Загора работи системно за представяне на региона и бизнеса в него и привличане на инвестиции.

АРИР представя много интензивно региона Стара Загора и като център на Европейската комисия при партньорски за мрежата мероприятия и в Интернет - пространството.

През късната есен на 2024 г. екипът на АРИР отново представи област Стара Загора в конкурса «Градове и региони на бъдещето», организиран от FDi Intelligence - Главна Дирекция на Financial Times Ltd, специализирана в области, свързани с преките чужди инвестиции и насърчаването на инвестициите. През пролетта на 2025г. постигнатите резултати отново бяха включването му в челни позиции в две категории в класациите на изданието.

Постоянна задача на екипа е да поддържа и обновява Интернет страницата на Агенцията и тази на изградения в рамките на АРИР Регионален център за насърчаване на инвестициите, която е ситуирана много добре в Интернет пространството и е много посещавана от представители на бизнеса от страната и чужбина.

Към настоящия момент страницата се обновява на база на по-актуална платформа.

Също така АРИР участва в работата на Платформата на въглищните региони в преход на ЕК, както и в тази на въглищните региони в преход от Украйна и Западните Балкани.

състоеше от общо 14 основни сесии на място в дните от 20 до 24/11/2023 с участието на вицепрезидента на ЕК Марош Шевчович и специални видео-обръщения от Усрула Фон Дер Лайен и Кадри Симсън. Това участие даде възможност за актуализиране на информацията, създаване на нови контакти, дискусии с представители на други региони относно напредъка на технологиите, базирани на водород и затрудненията, които те срещат. Участието беше възможно благодарение на подкрепата на Община Стара Загора.

В рамките на проект **COALition (Horizon Europe)** АРИР подкрепи проекта на Зелени Балкани за изграждане на фотоволтаична инсталация в Спасителния център за диви животни в Стара Загора, която да насърчи „зеленото“ събиране и обработване на данни, необходими за научните изследвания в процеса на спасителните дейности. Инсталацията ще допринесе значително и за оптимизиране на разходите за ползваната ел-енергия, необходима за фризерите, в които се съхранява храната за настанените в центъра диви животни.

В периода 28/02/2024 – 04/03/2024 г. Изпълнителният директор взе участие в делегацията на Тракийски университет – Стара Загора, посетила и провела серия от работни срещи в Държавния университет на Аризона и негови партньорски организации. Д-р Румяна Грозева участва в следните работни срещи, заедно с екипа на Тракийски университет – Стара Загора, Стопански факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Министерство на иновациите и растежа; Патентното ведомство на Република България:

- Посещение в Центърът "Уолтър" за планетарно здраве на Аризонския държавен университет (АДУ) в Темпе, официално открит на 18 април 2022 г. Центърът разполага с изключително ефективно изследователско оборудване, като стимулира междудисциплинарния подход към създаването на знания, сътрудничеството, иновациите и пионерските изследвания, фокусирани върху нашата връзка със света - от човешкото начало до нашето глобално бъдеще. Бяха представени дейностите на Центъра, като Глобалната лаборатория за бъдещето, Колежът за глобално бъдеще и неговото училище за устойчивост. Глобалният институт за устойчивост и иновации, Отделът за устойчиви решения на Роб и Мелани Уолтър и Института за произхода на човека.
- Sky Song – Центърът на АДУ за иновации и технологичен трансфер, който е определян като един от най-динамичните центрове за иновации, технологии и икономическа експанзия в западните Съединени щати. В Центъра водещи компании от цял свят, стартиращи компании, компании от Fortune 500 и почти всичко между тях, се събират в среда, предназначена да насърчава сътрудничеството и растежа.

Особено внимание по време на срещата беше отделено на това как се подкрепят стартовете при развитието на техния бизнес, технологичния трансфер и защитата на интелектуалните права.

- Greater Phoenix Development Council – впечатляващи бяха постигнатите резултати и амбициите на бизнеса и местните власти във Финикс в прехода към чиста енергия, а методиката за предварителна оценка на въздействието на инвестициите има добро приложение и в регион Стара Загора. Също така подхода потенциалните инвеститори да бъдат „пресявани“ съвместно от Съвета, на базата на методиката и с фокус да допълват веригите на производство, услуги и стойност в региона, а не да ги конкурират – подход, който АРИП – Стара Загора активно предлага да бъде следван;
- Център за въглеродно отрицателна икономика (CNCE) – впечатляващ беше ентузиазма, с който работеха студенти и изследователи, както и постигнатите резултати и амбициозните цели за още по-високи постижения.

Представените технологии имат приложение в градското ни ежедневие и не конкурират представяните в Стара Загора технологии за улавяне, съхранение и утилизирание на въглеродни емисии за приложение в минно-енергийния комплекс „Марица Изток“;

- Участие в откриващата церемония на инициативата за електрифициране на процеси за промишленост без въглерод EPIXC – в рамките на 7-мия институт за иновации в производството на чиста енергия към Аризонския Държавен университет. (Държавният департамент по енергетика на САЩ избира Държавния университет на Аризона да ръководи нов институт за стимулиране на индустриалната декарбонизация чрез електрификация на топлината от процесите - Държавния университет на Аризона да ръководи 7-ия Институт за иновации в производството на чиста енергия.)
- Работна среща в Технологичния център за интердисциплинарни науки - Dreamscape Discovery Initiative и NewSpace Initiative и запознаване с приложенията на VR/AR/XR в космическите изследвания и иновации. В рамките на срещата бяха обсъдени възможните партньорства между АДУ, Тракийски университет, ЕЦИХ Загоре и ИКИТ на БАН;
- Участие в представяне на възможностите на подхода Decision Theatre: Strategy and Policy Discussion при вземане на решения по трудни теми, които изискват включването на различни и често противпосотавящи се заинтересовани страни;
- Работна среща в Акселератора Wexford Science & Technology, който през 2022 г. стартира програмата си за подкрепа на занимания в науката за живота във Phoenix Bioscience Core, за да помогне на стартапите в областта на науката за живота да се разширят, да се преместят в Аризона

От страна на АРИП-Стара Загора бяха направени следните предложения за съвместни инициативи с Аризонския Държавен университет:

А. Проучване на възможностите и стартиране на обмен в рамките на програма ERASMUS + за преподаватели и студенти в следните направления:

- медицина;
- интегративна медицина;
- технологии за чиста енергия, в т.ч. водородни технологии;
- технологии за улавяне и утилизирание на въглероден двуокис;
- насърчаване на предприемачеството и технологичния трансфер;
- интелектуална собственост;
- VR/AR/XR;

- В. Стартиране на съвместни дейности със 7-мия институт за иновации в производството на чиста енергия към Аризонския Държавен университет и Центъра за въглеродно отрицателна икономика в рамките на Факултет Техника и Технологии или Института за устойчив преход и развитие за провеждане на част от изследванията и развойната дейност в региона в съвместни екипи на Тракийски университет – Стара Загора и Аризонския Държавен университет;
- С. Създаване на средно политехническо училище за чисти технологии, в т.ч. в сферата на енергетиката, което да обедини знания и опит и във водородните и във въглеродно неутралните/отрицателните технологии, по примера на Технологично училище Електронни системи към Технически Университет – София (ТУЕС). Училището може да бъде създадено в рамките на Института за устойчив преход и развитие и следва да обедини Професионалната гимназия в гр. Раднево, Професионална гимназия по енергетика и електротехника в гр. Гълъбово и Професионална гимназия по механотехника и транспорт "Никола Й. Вапцаров" гр. Стара Загора с модернизиране и продължаващо ползване на базите на трите посочени професионални гимназии;
- Д. Стартиране на докторски програми в сферата на икономиката и технологичното развитие на чистите технологии в рамките на Института за устойчив преход и развитие за постигане на координация и синергия между образователните програми на Средното политехническо училище за чисти технологии и изследванията и иновациите в ИУПР;
- Е. Стартиране на съвместни научноизследователски и образователни програми в сферата на хуманната и ветеринарната медицина, вкл. чрез привличане на студенти в партньорство с ЕЦИХ Загоре и Акселератора Wexford Science & Technology, следвайки подхода му и интегрирайки добрите практики;
- Ф. Стартиране на съвместни научноизследователски и образователни програми в сферата на предприемачеството и трансфера на технологиите между Стопански факултет на Тракийски университет, Sky Song и ЕЦИХ Загоре;
- Г. Стартиране на съвместни научноизследователски програми в сферата на устойчивото регионално развитие между Стопански факултет на Тракийски университет, АРИП-Стара Загора и Greater Phoenix Economic Council.

Изпълнителният директор взе участие в

- о OECD FORUM: SKILLS MATTER FOR BULGARIA на 20/02/2024 в София Тех Парк, организиран от национална коалиция (ДНК), съвместно с Дипломатическия

институт към Министъра на външните работи на Република България, и с подкрепата на Министерството на труда и социалната политика, организира едномесечно събитие, посветено на уменията. ЕЦИХ Загоре беше представен от д-р Румяна Грозева в рамките на панел: „Умения и ре-индустриализация“, в който участва и Цветелина Пенкова, член на ЕП.

- o Central European Hydrogen Technology Forum & Central European Decarbonization Forum, Познан, Полша, 24-25/04/2024. В рамките на конферентната част в 6 зали бяха представени амбициите на Полските региони в преход по отношение на технологиите за декарбонизация и водород, както и важноста на партньорствата, вкл. на международно ниво за напредъка в тази сфера. ЕЦИХ Загоре и участието му в ZAHYR бяха представени от д-р Румяна Грозева в рамките на панел From regional to European Hydrogen system – the role of the regions in championing EU Hydrogen Valley success.
- o 3-rd annual Connecting Green Hydrogen Europe 2024 #CGHE2024, 25-27 06/2024, IFEMA, Мадрид: д-р Румяна Грозева участва като гост-лектор, представяйки управляван от АРИП-Стара Загора проект за водородна мобилност и ЕЦИХ Загоре като ключова заинтересована страна и участник в тази сфера. Представянето беше в рамките на панел *An Exclusive Sneak Peek: Showcasing Europe's Leading Green Hydrogen Projects: Stara Zagora Hydrogen Valley Project ; HyDeal Basque Hydrogen Corridor; H2med; Green Hysland; Iberdrola Pilot Hydrogen Projects; Hydrogen Valley of Catalonia; H2PORTS; TRIÈRES - The Greek Hydrogen Valley; Hyren Pilot Hydrogen Projects; GetHyGa initiative.*
- o годишното издание на Digital4Stara Zagora на 15/11/2024 г. – услугите на ЕЦИХ Загоре бяха представени от д-р Румяна Грозева на главната сцена на събитието.
- o Участие в учебно посещение CEE DELEGATION TO FLANDERS: CONNECTING ECOSYSTEMS – ENERGY, организирано от Търговската мисия на Фландрия в периода 19-22/11/2024. Бяха установени множество контакти, вкл. с ЕЦИХ-ове от Фландрия и Австрия; бяха разгледани добри практики на партньорство между бизнес и наука в търсене на практически решения за интелигентно управление и съхранение на енергия. В рамките на конферентната част бяха представени следните презентации:
 - o Flux50 - Presentation of Flanders Spearhead Cluster - Energy Innovation & brief description of Energy-related moonshot submissions by EnergyVille research partners: Vito, Imec, KULeuven and UHasselt;

- o Visit to outdoor laboratories: Thoreaq & ConstructThor: testbed for robotization in construction and for A-B testing by Margo Colson, Project Manager Thoreaq; CollecThor, T2 Campus, PV sound barrier, Soltech, Nieuw-Texas district renovation oPEN Lab, Thor Central-IncubaThor by Kristel Boonen; Indoor Lab Facilities: Battery - Matrix - Thermo Heat Lab - Homelab - PV - EV charging
- o “How can we keep whole Europe up to speed?” by prof dr. Johan Driesen of KULeuven/EnergyVille - energy transition and the “bigger picture” on grids & mobility;
- o “Electrical Storage, battery management and outlook on trends & evolution in energy storage”, by Jeroen Büscher of VITO/EnergyVille;
- o “Energy efficiency in residential & commercial buildings, Digital twin for urban planning and Real estate portfolio management” - duo-presentation by Glenn Reynders of KULeuven & Pieter Van den Steen
- o “Energy requirements for the Einstein Telescope” by Jürgen Van Gorp, Business Developer for the FWO and R&D Coordinator for the Flemish Universities;
- o Green Energy Park by Michael Dooms, Green Energy Park
- o Flanders Institute for Decarbonisation Technologies, how integrated systemic carbon neutral technology solutions fuel the energy transition by Thierry Coosemans, VUB
- o A participatory approach for building collaborative energy local energy systems; explaining VUB’s co-creation methodology for viable B2B energy ecosystems and Design of multi-energy local energy systems: challenges and opportunities by VUB
- o Energy Mission 2024 - Conference organized by EnergyVille, Flux50, POM Limburg, Benelux Business Roundtable, Benelux Union: Block 1: Trilateral energy and carbon value chains - facts and innovation; Block 2: Barriers and actions to create carbon value chains in the Benelux and neighbor regions - an industry perspective

Получената информация по време на всички международни срещи и тези на регионално ниво, намират отражение в анализите и документите по проектите, които АРИР подготвя и изпълнява и съответно предоставя на заинтересованите страни.

При всички срещи и участия в международни събития, представителите на АРИР представят региона и неговата икономика и активно търсят партньорства за привличане на инвестиции.

V. МЕЖДУНАРОДНА ПРОЕКТНА ДЕЙНОСТ

През 2024 г. няма приключили проекти с участието на АРИП – Стара Загора;

Подготвени и подадени са 3 проектни предложения: 2 по програма INTERREG EUROPE - AgriExcel & JustFEMM и 1 по HORIZON EUROPE - i34SCAL; и двете проектни предложения по програма INTERREG EUROPE са одобрени и официалният им старт е от 01/05/2025.

Партньорствата, целите, дейностите и оакваните резултати са, както следва:

1. AgriExcel – Accelerating Agritech evolution in EU agrifood system:

Партньори: Проектът обединява **7 основни партньори от 7 държави**, както и 3 асоциирани публични органа, свързани с политическите инструменти. Сред тях:

- **Jyväskylä University of Applied Sciences (JAMK), Финландия** – водещ партньор
- **Stara Zagora Regional Economic Development Agency (България)** – партньор и координатор на комуникацията
- **Creaccio – Испания,**
- **Vidzeme Planning Region – Латвия,**
- **SFG – Австрия, Comune di Treviso – Италия,**
- **Municipality of Kocani – Северна Македония**

Асоциирани политически органи:

- Министерство на иновациите и растежа (България)
- Regional Council of Central Finland
- Vic City Council (Испания)

Основни дейности - Проектът е структуриран в три основни фази:

1. Основна фаза (36 месеца) – 2025–2028

- **7 междурегионални обучителни събития**, всяко придружено с тематичен семинар
- **Иновативни лагери (Innovation Camps)** за регионални заинтересовани страни
- **Съвместни мисии** за дигитализация в агросектора
- **Обмен на добри практики** чрез платформа за съвместно учене (Howspace)

- **Регионални групи на заинтересованите страни** с работни срещи всеки семестър

2. Проследяваща фаза (12 месеца) – 2028–2029

- **Мониторинг на резултатите**
- **Финално събитие: AgriExcel Summit**

3. Фаза на приключване (3 месеца)

- **Финално отчитане и документиране**

Очаквани резултати

- **Подобрен политически инструменти – 100% от адресираните**
- **Нови проекти, базирани на добри практики и съвместни мисии**
- **Увеличен капацитет на участващите организации – цел 61%**
- **14 идентифицирани добри практики и 14 междурегионални събития**
- **Повишена ангажираност на заинтересованите страни и институции**
- **Развитие на дигитални иновации с фокус върху устойчивост и конкурентоспособност на регионалния агросектор**

2. JustFEMM: Towards Gender-Just Transition: Enhancing Women's Participation in Green and Digital Economy in Just Transition Regions

Партньори: Проектът обединява **8 пълноправни партньора от 8 държави**, всички от региони в преход (Just Transition territories), плюс **2 асоциирани политически органа**. Партньорите включват:

- **Местни власти:** Municipality of Kozani (Гърция) – водещ партньор, Municipality of Emmen (Нидерландия), Municipality of Berovo (С. Македония)
- **Регионални администрации:** Marshal's Office of the Silesian Voivodship (Полша), Kurzeme Planning Region (Латвия)
- **Развойни агенции:** АРИП – Стара Загора (България), NRDA (Литва)
- **Академичен сектор:** University of Western Macedonia (Гърция)

Асоциирани политически органи:

- **Министерство на труда и социалната политика (България)**
- **Министерство на социалната сигурност и труда (Литва)**

Основна цел на проекта:

Да повиши капацитета на териториалните власти да включат жени в зелената и дигитална икономика на регионите в преход, чрез подобрени

политики за равнопоставеност и подкрепа на заетостта и предприемачеството.

Конкретните цели включват:

- Анализ и адресиране на неравенствата между половете при заетостта в регионите в преход
- Въвеждане или засилване на т.нар. **gender mainstreaming** в политиките за трудовия пазар
- Подкрепа за женско предприемачество и обучение в зелени и цифрови сектори.

Основни дейности

Проектът е структуриран в три фази:

1. Основна фаза (36 месеца: 01.05.2025 – 30.04.2028)

- **4 международни семинара и 4 учебни посещения** за обмяна на добри практики
- **Работни групи и регионални срещи** с участието на жени и заинтересовани страни
- **Дейности за gender audit**, оценка на въздействието на политики спрямо пола
- **Включване на социалната инфраструктура (childcare)** като фактор за женска заетост
- **SZREDA** е комуникационен координатор: разработва комуникационен план, уеб сайт, социални медии, брошури, видеа

2. Фаза за проследяване (12 месеца)

- Мониторинг и оценка на подобрените политики

3. Финална фаза (3 месеца)

- Финално обобщаване на резултатите и предаване на добрите практики.

Очаквани резултати

- **100% подобрене на адресираните политически инструменти (7 на брой)**
- **31 добри практики** идентифицирани и адаптирани
- **10 междурегионални събития за обучение по политики**
- **55% от участващите организации ще повишат капацитета си**
- Създаване на **областно адаптирани действия**, насочени към:

- o Повишаване на участието на жените в STEM и зелени професии
- o Насърчаване на женското предприемачество чрез менторски и мрежови инициативи
- o Предоставяне на специфични обучения и дигитална грамотност
- o Финансови механизми и подкрепа за женски бизнеси

VI. ИНСТИТУЦИОНАЛНО УКРЕПВАНЕ

1. Институционална устойчивост

През периода УС провежда своите заседания, свързани с изпълнението на оперативните цели и задачи на АРИР.

И през 2024 година продължи попълване на екипа с нови членове.

Видимо решение получи и наболелият въпрос с разширяване на офиса поради недостига на работни места и невъзможността за пълноценно изпълнение на мисията на АРИР като водеща организация по 2 от значимите проекти: SynGreDit и GH2M. Със съдействието на г-н Тодоров, кмет на община Стара Загора се намери приложимо решение – беше предоставено помещение за срок от 10 г. безвъзмездно в центъра на града, в сградата на Регионална библиотека – Стара Загора, което се нуждае от основен ремонт. Сумата, която ще бъде необходима, е значителна. Офисът е включен в проекта за енергийна общност за финансиране от ТПСР, но това ще отнеме много време.

През 2025 г. АРИР навършва 30 години. Повод, който си заслужава да бъде отбелязан не само с новия офис на АРИР, който да откликне на потребностите на членовете и партньорите на местно и международно ниво.

АРИР планира конференция в Стара Загора с фокус върху Регионалната (Кохезионната) политика на ЕС с широко международно участие на 15/10/2025 г.

2. Финансова устойчивост на АРИР

През периода АРИР продължи да работи за стабилност на организацията чрез търсене и разнообразяване източниците на финансиране, в т.ч. чрез услуги в рамките на стопанската дейност на организацията. Състоянието на АРИР, обаче, продължава да зависи от моментните възможности за привличане на средства чрез проекти или услуги без да има една постоянна финансова база, която да дава сигурност за бъдещите й дейности в подкрепа на общността. Този казус е в основата на функционирането на организациите в неправителствения сектор като цяло, част от който е и АРИР.

През отчетния период организацията имаше приходи от предоставяните услуги на външни клиенти, както и от изпълнение на обществени поръчки и това спомогна за осигуряване на личния принос на АРИР поизпълняваните проекти за периода.

Членският внос е минимален – 150 лв годишно, но има своя принос за финансовата устойчивост на АРИР.

За да приключи успешно изпълнението на гореописаните проекти и да стартира успешно изпълнението на новоодобрените – по тези проекти не съществува възможността за авансово плащане от страна на програмата, АРИР потърси възможността за овърдрафт от обслужващата банка – ОББ. „Благодарение“ на статута на НПО и сравнително нов клиент, с недостатъчно добра демонстрация на стабилни финансови потоци, такъв беше отказан. Необходимите 80 000 лв. бяха осигурени през 2022 г., както следва:

- о 40 000 лв. чрез заеми от страна на екипа, за които има решение на УС;
- о 40 000 лв. овърдрафт от обслужващата банка – ОББ, гарантиран чрез личен овърдрафт на изпълнителния директор.

Заемите са възстановени на служителите в размер на 100% през 2023 г. заедно с дължимите от тях лихви по кредитите към търговските банки, от които са изтеглени или биха били изтеглени (част от колегите предоставиха собствени средства).

Гарантираният от изпълнителния директор овърдрафт продължава да бъде ползван за оперативните цели на АРИР.

АРИР потърси възможност за овърдрафт и в Уникредит Булбанк, откривайки сметка и прехвърляйки основните си плащания там. На този етап има кредитна карта, обвързана с разплащателната сметка.

АРИР продължи да търси правата си по съдебен път за неправомерно непризнати разходи от МРРБ по проект De Carb в размер на 4 800 EUR.

3. Стажанти, доброволци

АРИР продължава активна работа с образователните институции от региона и страната по отношение на осигуряване на стажуване за студенти и ученици.

4. Обучение на екипа

При всяка възможност, екипът на организацията се обучава в умения и придобива допълнителни знания в основните сфери на своята дейност. АРИР използва всички възможности, предоставяни ѝ от партньори и донорски програми като подбира за отделните си членове най-подходящите по форма и съдържание обучения.

Като част от голямото семейство на мрежата от информационни центрове Европа Директно – над 500 във всички страни-членки, екипът на АРИР участва регулярно в организирани от ЕК обучения в Брюксел, работни срещи в ЕК и ЕП, както и годишни работни срещи обучения в Европа и страната.

5. Стопанска дейност

Съгласно регламентацията в ЗЮЛНЦ АРИР извършва стопанска дейност, чрез която да осигурява собствения принос при финансирането на изпълняваните проекти. Изминалата година беше сравнително активна за тази дейност, но следва да се отбележи, че основните усилия на екипа бяха насочени към успешното приключване на изпълнението и старта на горепосочените проекти.

6. Заключение

6.1 Съществени дейности: През 2024 г. съществените дейности по които АРИР е работила са изцяло свързани с целите и програмите на организацията, а именно: да подпомага изграждането и прилагането на механизми за управление на процесите на успешната интеграция в Европейската общност на местните и регионални власти и бизнеса от региона чрез:

а) разработването на политики на регионално и местно ниво

б) извършване на фундаментални научни изследвания², насочени към устойчивото развитие на региона и стимулиране на икономическото му развитие,

и по специално:

- Да подкрепя местните и регионалните власти в дейността им за устойчиво развитие и създаване на благоприятна бизнес среда;
- Да подпомага изграждането на успешни партньорства както между местните власти, така и между местните власти, бизнеса и гражданския сектор на регионално, национално и международно ниво;
- Да насърчава и подпомага развитието на предприемачеството и малкия и среден бизнес;
- Да популяризира региона и привлича национални и чужди инвестиции;
- Да подпомага безработните и други групи в неравностойно положение за интеграцията им на пазара на труда чрез обучение и консултантска помощ;
- Да насърчава въвеждането на иновации и нови технологии в местната и регионалната икономика;
- Да работи за опазване и възстановяване на околната среда предпоставка за устойчиво развитие;
- Да действа като клъстер за регионално развитие заедно с членуващите в него институции и организации;

² съгласно т.15 от Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации, (2014/С 198/01)

- Да насърчава и подпомага развитието на различни форми на устойчив туризъм.

За тяхното постигане са изразходени и всички средства, отразени в Годишния финансов отчет за 2024 г.

В размера на безвъзмездни средства са отразени и сумите, които АРИР трансферира към партньорите. Съгласно разпоредбите на ЗЮЛНЦ сдруженията в обществена полза не могат да формират и разпределят печалба нито от стопанска, нито от нестопанска дейност, а насочват към „Резерви“ в раздела на капитала. Потенциалният положителен резултат от стопанската дейност може да бъде насочен само за постигане на целите на организацията също под формата на „Резерви“ като част от общия резултат от дейността на АРИР.

6.2. Цялата стойност на привлечените финансови средства, дарения, предвидените по закон отписвания са насочени за постигане на основните и специфичните цели на АРИР, изброени в детайли в т. 6.1, които са изложени във финансовия отчет на АРИР и представени в цифри са:

Приходи формирани в нестопанска дейност (НСД) от текущи постъпления в едно с приходите от и за бъдещи периоди в изпълнение на проектите за 2024 година са в размер на 851 х.лв.

Отчетените разходи формирани в НСД от текущи през 2024 в едно с разходите от и за бъдещи периоди в изпълнение на проектите са в размер на 829 хл.лева.

Резултат от НСД: 22 х.лв.

Приходи от стопанска дейност (СД): 15 х. лв.

Разходи за стопанска дейност (СД): 25 х. лв.

Финансовия резултат от СД за 2024 год е отрицателен - 10 х.лв.

Изготвил:

Д-р Румяна Грозева